

In the Supreme Court of South Africa
In die Hooggeregshof van Suid-Afrika

{ Appel

Provincial Division)
Provinsiale Afdeling)

+ AANSOEK OM KONDONASIE
Appeal in Civil Case
Appel in Siviele Saak

KAREL J M. VERHOEF Appellant,

versus

H. MEYER Respondent

Appellant's Attorney SUMINGTON D. R. Respondent's Attorney
Prokureur vir Appellant Prokureur vir Respondent CLAUDE REID & HASLET

Appellant's Advocate D. van der Byl Respondent's Advocate
Advokaat vir Appellant Advokaat vir Respondent L. H. Achermann SC.
A. A. Schreiber

Set down for hearing on 27-11 1976
Op die rol geplaas vir verhoor op

(TPA)

337211

Geram. Wessels, Tollip, Muller, de Villiers et Miller

Van der Byl - 9.45-11.00. 11.15-12.32. 3.17-3.30. 3.45-4.00.
Achermann - 12.32-12.45. 2.15-3.17.

C.A.V.

Aansoek om kondonasie
word met koste gewees,
insluitende verweerdse
koste wat in verband met
die appel aangegaan is.
Die koste van twee Advokate

Bills taxed—Kosterekenings getakseer

Writ issued
Lasbrief uitgereik

Date and initials
Datum en paraaf

Date Datum	Amount Bedrag	Initials Paraaf

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA
(APPELAFDELING)

In die saak tussen:

KAREL JACQUES MARIE VERHOEF.....Applikant

en

HENNIE MEYER.....Respondent

Coram: Wessels, Trollip, Muller, De Villiers et Miller,
A.RR.

Verhoor: 9 November 1976

Gelewer: 23 November 1976

U I T S P R A A K

WESSELS, AR.:

Die applikant se aansoek om kondonasie staan in verband met 'n uitspraak wat regter Joubert op 12 September 1975 in die Transvaalse Provinsiale Afdeling gelewer het waarvolgens, onder meer, gelas is dat 'n eis om skadevergoeding wat applikant (as eiser) teen respondent (as verweerder) ingestel het, met koste van die hand gewys word.

Applikant het.....2/

Applikant het besluit om na hierdie hof teen die voormelde uitspraak en bevel te appelleer. Wat betref die aantekening van die appèl, blyk dit dat applikant die bepaling van reël 5(1) van die reëls van hierdie hof verontagsaam het. Die aansoek is derhalwe gerig op 'n bevel wat hierdie verontagsaming kondoneer ten einde applikant in staat te stel om die appèl voort te sit. Die oorkonde van die verhoor is saam met die aansoek ingedien.

Respondent bestry die aansoek, maar uitsluitlik op die grondslag dat, wat die beoogde appèl betref, daar geen vooruitsigte op sukses is nie. Adv. Ackermann, wat namens respondent opgetree het, het te kenne gegee dat respondent geen beswaar sou opper nie indien hierdie hof dit sou oorweeg om 'n prosedure te volg wat reeds in die verlede in gepaste sake gevolg is, d.i., om in verband met die aansoek om kondonasie volledige argument oor die meriete van die appèl aan te hoor. Adv. van der Byl,

wat namens.....3/

wat namens applikant opgetree het, het hom met hierdie

~~benadering vereenselwig. Aangesien albei advokate daarop~~

voorberei was om in verband met die meriete van die appel

te betoog, en die oorkonde van die verhoor voor die hof

was, is besluit om die reeds genoemde prosedure in hier-

die geval te volg.

Die omstandighede wat tot die gedingvoering tussen

die partye aanleiding gegee het, kan kortliks soos volg

opgesom word. Applikant (wat voortaan eiser genoem word)

en sy eggenote, Margaretha Elizabeth Maria Verhoef (na

wie ek voortaan as die pasiënte verwys) is binne gemeen-

skap van goedere met mekaar getroud. Gedurende Mei 1970

het die pasiënte 'n swart kol in die middel van haar reg-

teroog gesien en na aanleiding daarvan 'n oogarts, dr.

Been, op 7 Junie 1970 geraadpleeg. Sy bevinding was dat

'n groot netvliesloslating plaasgevind het, wat deur 'n

operasie herstel moes word. Die pasiënte, wat natuurgene-

sing verkies het, was nie geneë om dr. Been se aanbeveling

te aanvaar nie. Hoewel daar blykbaar daarna 'n verbetering

in die toestand.....4/

in die toestand van haar regteroog ingetree het, was

~~dit van korte duur. Op 8 Julie 1970 voel die pasiënte~~

haar genoodsaak om 'n ander oogarts, dr. Hutten, te

raadpleeg. Sy diagnose was dieselfde as dié van dr.

Been, en sy advies was dat indien 'n operasie nie on-

derneem word nie die pasiënte die gesig van haar reg-

teroog sou verloor. Hy het haar na respondent verwys,

wat 'n deskundige op die gebied van hierdie soort ope-

rasie is. Voortaan verwys ek na respondent as verweer-

der. Op 14 Julie 1970 het verweerder die pasiënte se

regteroog ondersoek. Die getuienis van eiser en die pa-

siënte oor wat tydens dié konsultasie plaasgevind het

bots met verweerder se relaas daaroor. Dit is, egter,

gemene saak dat die pasiënte dieselfde middag in die

H.F. Verwoerd Hospitaal as 'n spoedgeval opgeneem is.

Aldaar het sy op versoek van 'n verpleegster twee doku-

mente onderteken, in een waarvan toestemming tot 'n ope-

rasie gegee is. Dit blyk dat verweerder beplan het om

die operasie.....5/

die operasie op 15 Julie 1970 te doen, maar dit afge-

las het nadat hy verneem het dat die pasiënte nie meer

tot die operasie toestem nie. Vroeg die oggend van 16

Julie 1975 het verweerder die pasiënte besoek. Oor wat

tōe plaasgevind het, bots die relaas van eiser en die

pasiënte met diē van verweerder. Hoe dit ook al sy, is

dit gemene saak dat 'n operasie, wat 'n snykundige in-

greep op die pasiënte se regteroog behels het, later

dieselfde dag gedoen is. Op 29 Julie 1970 is die pasiën-

te uit die hospitaal ontslaan. Gedurende die volgende

maand (Augustus) het die pasiënte verweerder by drie

geleenthede vir nabehandeling besoek. Dit is vir huidige

doeleindes onnodig om die besoeke in besonderhede te

bespreek. Dit blyk voorts uit die getuienis dat daar

gaandeweg gedagtes by die pasiënte posgevat het wat tot

uitermatige ontsteltenis by haar gelei het. Sonder om

op die details daarvan in te gaan, blyk dit, bv., dat

sy tot.....6/

sy tot die oortuiging geraak het dat dit nie verweer-

der was wat die operasie gedoen het nie, maar dat een

van sy assistente dit gedoen het. Voorts het sy ook

haarself oortuig dat haar linkeroog ook uit sy kas ge-

lig is. Die pasiënte het ook getuig dat sy ná die ope-

rasie tot haar uiterste ontsteltenis gevind het dat die

gesig van haar regteroog nie ten volle herstel is nie -

volgens haar sou verweerder haar verseker het dat haar

gesig ten volle herstel sou word. Hierdie vermeende ver-

ontregting (volgens bevinding van die hof a quo) het

daartoe gelei dat die pasiënte 'n verbete kruistog on-

derneem het, wat gerig was enersyds op die herstel van

haar gesig, en andersyds op die aan die kaak stel van

verweerder en die Suid-Afrikaanse mediese beroep in die

algemeen. In die voortsetting van haar stryd het die

pasiënte, onder meer, haar klagtes onder die aandag van

die Suid-Afrikaanse Geneeskundige en Tandheelkundige

Raad (op 6 Oktober 1970) gebring. Sy het ook om hulp by

oogartse.....7/

oogartse in België en Nederland aangeklop. Haar geval

is ook by die Minister van Gesondheid aanhangig gemaak. Vir huidige doeleindes is dit onnodig om nader in te gaan op die besonderhede van die pasiënte se optrede gedurende die jare 1970 - 1973. Uit haar getuigenis blyk dat sy nóg bevrediging nóg gemoedsrus kon vind.

Uiteindelik, op 11 Julie 1973, het eiser 'n gekombineerde dagvaarding laat uitreik waarin betaling van skadevergoeding ten bedrae van R11 250,00 gevorder is. Die skuldoorsaak waarop eiser se vordering berus, blyk uit die volgende bewerings in eiser se ge-amendeerde besonderhede van sy eis:

3.

Op of ongeveer 14 Julie 1970 het Eiser se eggenote die Verweerder geraadpleeg in verband met 'n loslating van die netvlies van haar regteroog.

4.

Verweerder het Eiser se eggenote verseker dat die gebrek maklik met 'n operasie herstel kan word.

ALTERNATIEWELIK: Verweerder het versuim om Eiser se eggenote behoorlik in te lig oor die feit dat so 'n operasie moontlik nie suksesvol kan wees nie en nie die gebrek kan herstel nie.

5.

Handelende op die versekering van die Verweerder dat die operasie suksesvol sal wees in die sin dat Eiser se eggenote die gesig van haar regteroog heeltemal sal herwin het sy toestemming tot die operasie gegee.

ALTERNATIEWELIK: Eiser se eggenote het toegestem tot die operasie, onkundig van die feit dat die operasie moontlik nie haar gesig sou herstel nie.

6.

Op of ongeveer 16 Julie 1970 en te Pretoria het Verweerder die operasie uitgevoer, maar die operasie was nie suksesvol nie. Eiser se eggenote het nie die gesig van die oog herwin nie en het tans baie min gesig in die regteroog.

7.

In die vooropstelling het Verweerder sonder doelmatige toestemming van Eiser se eggenote die operasie op haar uitgevoer en aldus onregmatig teenoor Eiser se eggenote opgetree.*

Na aanleiding.....9/

Na aanleiding van 'n versoek wat namens verweerder gedoen is, het eiser sekere nadere besonderhede verstrek. Ek verwys slegs na enkele besonderhede wat by oorweging van die aansoek om kondonاسie van belang is. Wat betref paragraaf 4 van die besonderhede van eis is die volgende nadere besonderhede verstrek:

- (a) Verweerder het Eiser se eggenote aldus verseker by die geleentheid waarna verwys word in paragraaf 3 van Eiser se Besonderhede van Eis.
- (b) Die gebrek waarna verwys word is die loslating van die netvlies van die regteroor van Eiser se eggenote.
- (c) Verweerder het aan Eiser se eggenote gesê: 'Nee wat, ons sal dit opfix, soos die Engelsman sê.' Daaruit het Eiser se eggenote afgelei dat sy die gesig van haar regteroor heeltemal sal herwin.
- (d) Verweerder het Eiser se eggenote glad nie ingelig oor die feit dat Verweerder se behandeling Eiser se eggenote se gesig moontlik nie volkome sou herstel nie.
- (e) Verweerder het vir Eiser se eggenote niks aangaande die aard van enige behandeling van die loslating meegedeel nie, maar slegs aan haar gesê: 'Nee wat, ons sal dit opfix, soos die Engelsman sê.'

Wat paragraaf 5 van die besonderhede van eis betref

is die volgende nadere besonderhede verstrekkend:

- “(a) Eiser se eggenote het op die 14de dag van Julie 1970, toestemming gegee tot 'n operasie by die H.F. Verwoerdhospitaal, Pretoria.
- (b) Die toestemming was skriftelik
- (c) Eiser se eggenote het toegestem tot 'n operasie wat die gebrek aan haar oog sou herstel.
- (e) Verweerder het nooit aan Eiser se eggenote meegedeel wat die gevolg sou wees indien sy nie die gemelde operasie sou ondergaan nie.
- (f) Eiser se eggenote beweer dat sy glad nie toestemming tot die operasie sou gegee het nie as sy minder as 'n onomwonde versekering verkry het dat sy haar gesig weer volkome sou herwin.”

Uit nadere besonderhede wat ten opsigte van paragraaf 6 van eiser se besonderhede van eis verstrekkend is blyk, onder meer, dat eiser nie beweer, (1) dat verweerder 'n verkeerde behandelingsprosedure toegepas het nie of (2) dat hy 'n "prosedure op 'n verkeerde of onbehoorlike wyse toegepas of uitgevoer het nie". Voorts is beweer

dat eiser.....11/

dat eiser se eggenote "het tans baie minder gesig in die regteroog as voor die operasie" en dat die "genoemde gebrek aan gesig in die regteroog as gevolg is van die operasie wat op haar uitgevoer is".

Wat eiser se besonderhede van eis betref, het adv. Van der Byl in die loop van sy betoog in hierdie hof aansoek gedoen om dit te wysig deur die invoeging daarin na paragraaf 7 van 'n nuwe paragraaf (7a) wat soos volg lui:

"Alternatiewelik tot paragrawe 4 tot 7 het verweerder onregmatig teenoor eiser se eggenote opgetree deurdat hy sonder toestemming 'n snykundige operasie op 16 Julie 1970 aan haar regteroog uitgevoer het wat op aanranding neerkom."

Adv. Ackermann het die aansoek bestry en, voorts, te kenne gegee dat indien die aansoek toegestaan sou word, aansoek gedoen sou word om verweerder se pleit te wysig ten einde die bewerings in die voorgestelde par. 7a te ontken. Om redes wat later sal blyk, is ek van mening dat, al sou die aansoek toegestaan word, dit geensins eiser se vooruitsigte op sukses in die appel kon bevorder nie.

Vir sover hier van belang, is verweerder se ver-

~~weer soos volg in sy pleit uiteengesit:~~

3.

AD PARAGRAAF 4 DAARVAN:

- (a) By die geleentheid in paragraaf 2(a) hierbo genoem, het Verweerder vir Eiser se eggenote meegedeel:-
- (i) dat sy 'n retinaloslating van haar regteroog het met gate in die retina en dat die makula reeds los is;
 - (ii) dat dit noodsaaklik sou wees om by wyse van 'n operasie te poog om die retina weer te fikseer in sy vorige posisie anders sou die retina heeltemal losgaan en sou die oorblywende gesig permanent verlore gaan en dat 'n operasie die enigste behandelingsmetode is;
 - (iii) dat hoe langer daar met sodanige operasie versuim word, hoe meer permanente skade die retina sou ondergaan;
 - (iv) dat die operasie moontlik nie 'n sukses sou wees nie en dat die hoeveelheid herstel alleenlik na sodanige operasie bepaal sou kon word;
 - (v) dat indien die operasie 'n sukses sou blyk te wees die

buitenste.....13/

buitenste gesigsveld van die
betrokke oog vir praktiese
doeleindes kan herstel maar
dat die sentrale gesig se
kanse vir herstel minder is;

- (b) Op die 15de of 16de Julie 1970 en by die H.F. Verwoerd Hospitaal het Verweerder weer eens die inligting in (a) hierbo vervat aan Eiser se eggenote verstrek.
- (c) Behoudens voorgaande ontken Verweerder ieder en elke bewering hierin vervat asof afsonderlik weerspreek.

4.

AD PARAGRAAF 5 DAARVAN:

- (a) Eiser se eggenote het onmiddellik na die mededeling in paragraaf 3(a) hierbo genoem mondeling toegestem dat Verweerder 'n operasie op haar regteroog uitvoer om die retina daarvan te fikseer. Op die 14de Julie 1970 en by die H.F. Verwoerd Hospitaal het sy verder skriftelik tot sodanige operasie toegestem en weer eens op die 15de of 16de Julie 1970, ook by genoemde hospitaal, mondeling toegestem.
- (b) Verweerder herhaal en lyf hierby in die bewerings vervat in paragrawe 3(a) en (b) hierbo;
- (c) behoudens voorgaande ontken Verweerder iedere en elke bewering hierin vervat asof afsonderlik weerspreek;
- (d) In elk geval.....14/

- (d) In elk geval ontken Verweerder dat Eiser se eggenote nie toestemming tot genoemde operasie sou gegee het nie as sy minder as 'n onomwonde versekering verkry het dat sy haar gesig weer volkome sou herwin.

5.

AD PARAGRAAF 6 DAARVAN:

- (a) Die operasie was suksesvol deurdat:
- (i) die retina behoorlik aan die choroïed gefikseer is;
 - (ii) die retina het behoorlik vasgegroeï na die operasie;
 - (iii) Eiser se eggenote het na die operasie haar perifere gesig, wat voor die operasie afwesig was, herwin.
- (b) Eiser se eggenote het nie haar sentrale gesig van die makula, wat voor die operasie afwesig was, herwin nie;
- (c) Verweerder dra geen kennis van die huidige gesigsvermoë van Eiser se eggenote se regteroog nie, erken dit egter nie en daag Eiser tot die bewys daarvan;
- (d) Alternatiewelik tot (c) hierbo:
Indien hierdie Agbare Hof sou bevind dat die gesigsvermoë van Eiser se eggenote se regteroog tans minder is as voor die operasie, wat nie erken word nie, dan pleit Verweerder:

- (i) dat sodanige.....15/

(i) dat sodanige vermindering van gesigsvermoë nie deur genoemde operasie veroorsaak is nie;

en,

(ii) dat sodanige gesigsvermoë beter is as wat dit sou gewees het indien geen operasie uitgevoer is nie omdat, in laasgenoemde geval:

(aa) sy die gesig van haar regteroog totaal sou verloor het;

(bb) sy haar regter oogbal sou verloor het en dit met 'n glasooë sou moes vervang het.

6.

AD PARAGRAAF 7 DAARVAN:

In die vooropstelling van voorgaande ontken Verweerder iedere en elke bewering hierin vervat asof afsonderlik weerspreek."

Ten slotte is ontken dat verweerder aanspreeklik is om die bedrag van R11 250,00, of enige bedrag hoëgenaamd, aan eiser te betaal. Eiser het nie op die verweerder se pleit gerepliseer nie.

Na aanleiding van.....16/

Na aanleiding van verweerder se versoek om besonderhede vir doeleindes van verhoor is, onder meer, die volgende besonderhede deur eiser verstrek:

1. Dit is ontken dat die pasiënte, voordat sy toestemming tot die operasie verleen het, kennis gedra het van die feit dat die makula van haar regteroog reeds los was. Ter verduideliking, noem ek dat dit uit die deskundige getuienis blyk dat die makula die sentrale gedeelte van die netvlies (retina) is, wat vir skerp sien en lees onontbeerlik is.

2. Wat betref paragraaf 4(c) van eiser se nadere besonderhede (wat hierbo aangehaal is) is eiser gevra, eerstens, of die pasiënte, voordat sy tot die operasie toegestem het, geweet het dat die doel daarvan was om te poog om die retina van haar regteroog op sy vorige posisie te fikseer? Die vraag is ontkennend beantwoord,

en verweerder is na paragraaf 4(c) van eiser se nadere besonderhede verwys. Geriefshalwe herhaal ek wat in

paragraaf 4(c).....17/

paragraaf 4(c) gestel is. Dit lui: "Eiser se eggenote
het toegestem tot 'n operasie wat die gebrek aan haar
oog sou herstel." Eiser is, tweedens, gevra om aan te
dui (indien die pasiënte nie geweet het dat dit die
doel van die operasie was om die retina op sy vorige
posisie te fikseer nie) welke snykundige ingreep sy ge-
meen het verweerder op haar regteroog sou uitvoer? Eiser
se antwoord lui soos volg: "Eiser se eggenote het nie
geweet wat die snykundige ingreep sou wees nie! Die ver-
weerder het nie die woorde 'snykundige ingreep' gebruik
nie."

Die verhoor het op 28 Oktober 1974 voor regters
Bekker en Joubert 'n aanvang geneem. Gedurende die loop
van die dag het die pasiënte getuienis afgelê. By die
verdaging was sy onder kruisondervraging. By die hervat-
ting van die verhoor op 29 Oktober het eiser se advokate
('n senior en sy junior) te kenne gegee dat hulle hulle

genoodsaak voel.....18/

genoodsaak voel om hulle aan die saak te onttrek. Ná

verlof daartoe deur die hof aan hulle verleen is, het

die advokate hulle onttrek. Die saak is sine die uit-

gestel om eiser in die geleentheid te stel om ander

regsverteenwoordigers te bekom. Die verhoor is op 28

Augustus 1975 voor regter Theron hervat, ná eiser ander

regsverteenwoordigers aangestel het. By dié geleentheid

het eiser self getuienis afgelê, en in die loop daarvan

is daar om 'n uitstel aansoek gedoen, wat deur regter

Theron afgewys is. Die verhoor is op die volgende dag

(29 Augustus) voor regter Joubert voortgesit en, ná 'n

verdaging, op 2 September 1975 voor hom hervat. Eiser

het sy saak van toe af aan self behartig. Wat sy saak

betref was hy en die pasiënte die enigste getuies. Ver-

weerder het getuig en ook drs. J.H.W. Uys, J. van Duyn

en M.F.W. von Geyso geroep om getuienis af te lê.

Voordat ek die bevindings van die hof a quo behandel,

is dit nodig.....19/

is dit nodig om kortliks na die pleitstukke te verwys.

In eiser se besonderhede van eis, soos deur nadere besonderhede toegelig, beweer hy dat die pasiënte op 14 Julie 1970 skriftelik tot 'n operasie toegestem het, maar dat die toestemming nietig was om redes wat in paragrawe 4 en 5 van die besonderhede van eis uiteengesit is. In sy pleit beweer verweerder dat, na afloop van die konsultasie in sy spreekkamers op 14 Julie 1970, die pasiënte mondeling tot die operasie toegestem het, en later dieselfde dag by die hospitaal 'n skriftelike toestemming onderteken het. Voorts beweer verweerder dat die pasiënte weer eens op die 15de of 16de Julie 1970 mondeling tot die operasie toegestem het, Waar, soos in die onderhawige geval, geen replikasie afgelewer is nie, is die bepaling van reël 25(3) van die eenvormige hofreëls van toepassing, nl., die veronderstelde ingedingtreding geld as ontkenning van elke wesenlike feitebewering in die verweerder se pleit. Wat die pleitstukke

betref.....20/

betref blyk dus, onder meer, dat die beweerde mondelinge

~~toestemming wat op 15 of 16 Julie 1970 deur die pasiënte~~

gegee sou gewees het, in geding gestel is. Uit die getuie-

nis wat afgelê is, blyk dit gemene saak tussen die partye

te gewees het dat die pasiënte, na ondertekening van die

skriftelike toestemming, te kenne gegee het dat sy nie

meer gewillig was om die operasie te ondergaan nie. Vol-

gens sy getuienis het verweerder dit ook so ingesien, en

het hy die operasie, wat op die 15e Julie uitgevoer sou

word, afgelas. Aan die einde van die verhoor het die

vraag of doelmatige toestemming op 14 Julie gegee is dus,

na my mening, nie beantwoording vereis nie. Wat toestem-

ming betref, blyk dit dat die vraag wat beantwoording

geverg het, was of, soos verweerder in sy pleit beweer

het, die pasiënte op 15 of 16 Julie mondeling tot die

operasie toegestem het. Dit is, na my mening, vanself-

sprekend dat getuienis wat betrekking gehad het op die

omstandighede.....21/

omstandighede wat tot die gee van die skriftelike toestemming gelei het, nogtans tersakedienend kon wees by beantwoording van die vraag of doelmatige mondelinge toestemming op 15 of 16 Julie gegee is. In sy uitspraak stel regter Joubert dit dat dié verweer op die leerstuk volenti non fit injuria gegrond is, en dat, ten aansien daarvan, verweerder met die bewyslas beswaar was. Afgesien van die veronderstelde ingedingtreding t.o.v. die bewering in die pleit dat mondelinge toestemming tot die operasie op 15 of 16 Julie 1970 deur die pasiënte gegee is, blyk dit nogtans (indien ek die getuienis, wat deur die eiser en die pasiënte onderskeidelik afgelê is, reg begryp) dat dit eiser se saak was dat indien bevind sou word dat die pasiënte op 15 of 16 Julie mondeling tot die operasie toegestem het, sodanige toestemming ook nietig was om die redes wat in verband met die skriftelike toestemming in eiser se besonderhede van eis genoem is. 'n Geskilpunt wat gedurende die loop van die verhoor pertinent.....22/

pertinent geopper is, het na vore getree as gevolg van
getuienis wat deur die pasiënte afgelê is dat, as ge-
volg van die feit dat verweerder haar nie ten volle in-
gelig het oor die aard van die voorgestelde behandelings-
prosedure, sy nie begryp het dat haar toestemming tot 'n
operasie 'n snykundige ingreep sou magtig nie.

Ná 'n deurtastende oorweging van die getuienis, en
met inagneming van sy bevindings t.o.v. die geloofwaar-
digheid van die verskeie getuies wat voor hom getuig het
en die inslag van die waarskynlikhede, het die verhoor-
hof bevind dat verweerder hom van die bewyslas gekwyd
het wat betref die geskilpunt of die pasiënte op 16 Julie
1970 doelmatige toestemming tot die operasie, wat op die-
selfde dag deur verweerder uitgevoer is, gegee het. Ge-
sien die trant van adv. Van der Byl se betoog (waarna ek
aanstons verwys) ag ek dit onnodig om die hof a quo se
bevindings t.o.v. die ander geskilpunte waaroor uitsluit-
sel gegee moes word, uiteen te sit.

Die hof a quo het die geleentheid benut om waarnemings te doen terwyl die getuies voor hom getuienis afgelê het. Wat die pasiënte betref, word die volgende in die uitspraak gesê:

" Die Hof benader die getuienis van die pasiënte met omsigtigheid, omdat sy deur haar houding in die getuiebank laat blyk het dat sy baie opgewonde en ontsteld kan raak oor enigiets waarmee sy konfronteer word wat strydig is met haar vooropgestelde idees of opvattinge. Voorbeelde hiervan is dat sy glo aan natuurlike genesing en nie aan snykundige behandeling nie en dat sy glo dat die etiek van medici hul verplig om mekaar se foute geheim te hou. Hierbenevens is sy suspisiesus van aard. Suspie word omgeskep in vermoede en dan as werklikheid aanvaar en verkondig."

Voorts bevind die Hof a quo dat "die pasiënte ly ook aan fantasieë wat sy as feite voorhou" en dat sy "onverantwoordelike beskuldigings maak". Hierdie bevindings word ten volle met verwysing na die getuienis en bewysstukke verantwoord.

Wat eiser betref.....24/

Wat eiser betref, word in die uitspraak van die hof a quo opgemerk dat "hy aanvanklik 'n groot bewonderaar van verweerder (was), maar langsaamerhand het hy oorgegaan om sy vrou deur dik en dun te ondersteun in haar kruistog. In die getuiebank het hy besonder opgewonde en vyandig geraak by tye gedurende kruisondervraging."

Wat verweerder, en die getuies wat namens hom getuienis afgelê het, betref lui die uitspraak soos volg:

"Daarenteen het die Verweerder 'n besonder goeie indruk in die getuiebank gemaak. Hy was beskeie, kalm, beleefd en het duidelik en tersaaklik op vrae geantwoord sonder om te huiwer of ontwykend te wees.

Dr. Van Duyn het openlik erken dat hy nie meer die pasiënt se kamer wou binnegaan nadat sy geweier het om hom na haar oë te laat kyk nie. Hy het haar antagonisties gevind. Hy het nooit na die operasie haar oë ondersoek nie. Hy het sy getuienis baie bevredigend afgelê en dieselfde moet gesê word van dr. Uys en dr. Von Geyso."

In verband met.....25/

In verband met die vraag of die pasiënte tot 'n
~~operasie toegestem het, word die volgende in die uit-~~
spraak van die hof a quo gestel:

"Waar die getuienis van die pasiënte en
eiser aan die een kant bots met die ge-
tuienis van verweerder, drs. Von Geyso,
Van Duyn en Uys aan die ander kant, aan-
vaar die hof die getuienis van verweer-
der, drs. Von Geyso, Van Duyn en Uys."

In sy betoog namens eiser, het adv. van der Byl
dit ter oorweging gegee dat die beoogde appél "gaan
eenvoudig oor die punt dat die pasiënte nie tot die
operasie, wat op 16 Julie 1970 op die pasiënte se reg-
teroog deur Respondent uitgevoer is, doelmatig toege-
stem het nie". Voorts is betoog dat verweerder op geen
stadium die voorgestelde operasie volledig beskrywe het
nie; dit is slegs in breë trekke beskryf en geen melding
van 'n snykundige ingreep is gemaak nie. Vir sover die
~~pasiënte dus tot behandeling toegestem het, was hierdie~~
toestemming nie op 'n snykundige operasie gerig nie.

Alternatiewelik.....26/

Alternatiewelik, indien bevind sou word dat die pasiën-

te tot 'n operasie, wat 'n snykundige ingreep behels,

toegestem het, was sodanige toestemming nietig om die
redes waarna reeds hierbo verwys is. Dit was in verband
met hierdie betoog dat die bogemelde aansoek om 'n wysi-
ging van eiser se besonderhede van eis gedoen is. Dit

is, ten slotte, betoog dat, gesien die psige van die
pasiënte, wat sterk teen snykundige (in teenstelling

met heelkundige) behandeling gekant was, en die feit

dat sy haar skriftelike toestemming op 15 Julie terug-

getrek het, dit onwaarskynlik is dat sy op 16 Julie

tot 'n operasie sou toegestem het, soos deur verweerder

beweer is. Die hof a quo het dus gefouteer waar dit be-

vind het dat verweerder bewys het dat die pasiënte op

16 Julie tot 'n snykundige operasie toegestem het en

dat die toestemming doelmatig was, d.i., dat dit 'n be-

hoorlik ingeligte toestemming was.

In sy uitspraak.....27/

In sy uitspraak behandel regter Joubert die grondslag van ons reg ten opsigte van die leerstuk volenti non fit injuria. Ná 'n beknopte oorsig van die regshistoriese afkoms van die leerstuk, behandel hy die vereistes vir die toepassing van die leerstuk in ons eie tydse reg met verwysing na sekere gewysdes (bv., Waring and Gillow Ltd. v. Sherborne, 1904 T.S. 340 op bl. 344, Rousseau v. Viljoen, 1970(3) S.A. 413 (C) op bl. 418A - B. Santam Insurance Co. Ltd. v. Vorster, 1973(4) S.A. 764 (A), Lymbery v. Jefferies, 1925 A.D. 236 en Esterhuizen v. Administrator, Transvaal, 1957(3) S.A. 710 (T) op bl. 719 en 721) en die menings van 'n aantal geleerde skrywers. Regter Joubert verwys, onder meer, na 'n passasie in 'n artikel in die Tydskrif vir Hedendaagse Romeins-Hollandse Reg (Vol. 38 bl. 254 op bl. 258) onder die opskrif "Enkele Opmerkings Aangaande Eksperimentering op Menslike Wesens deur Medici". Die passasie waarna hy verwys lui soos volg (vir die doeleindes van hierdie uitspraak moet die woord "eksperiment" as "operasie" gelees word):

■ Onder 'ingeligte toestemming' word eenvoudig verstaan dat die persoon wat die toestemming gee, weet waartoe hy toestem. Hy moet dus ten volle besef wat die eksperiment behels waartoe hy toestem. Hy moet in staat wees om die moontlike voordele daarvan te kan opweeg teen die moontlike nadele daarvan en hy moet ook in 'n posisie verkeer om die voor- en/of nadele van die normale gebruiklike behandeling of middel te kan opweeg teen die moontlike voor- en/of nadele van die onbekende middel of behandeling. Daar word eenvoudig maar net vereis dat die betrokke persoon wat sy toestemming verleen het in 'n posisie moes verkeer het om na 'n opweging en oorweging van alle moontlike faktore 'n besluit in hierdie verband te kon maak. Dit is nie nodig dat die pasiënt geskool moet word in alle fasette van die behandeling of middel nie of elke moontlike bekende gevaar hoe nietig en onwaarskynlik ook al nie. Dit is egter belangrik om daarop te let dat mens nie kan sê dat ons met 'ingeligte toestemming' te doen het waar die persoon wat die toestemming verleen het nie met alle basiese feite met betrekking tot die aangeleentheid vertrou was nie. As 'n pasiënt dus sy toestemming verleen het tot 'n eksperiment terwyl hy bv nie ingelig is oor moontlike nadelige newe-effekte daarvan nie of nie verstaan waaroor die hele aangeleentheid gaan nie, sal sy toestemming nie beskou word as 'n regverdighingsgrond as dit bv kom by 'n vervolging weens aanranding nie. 'n Pasiënt wat sy

toestemming verleen het tot 'n eksperiment en wat in die duister verkeer het ten tyde van toestemming aangaande die wesentlike feite daarvan is in presies dieselfde posisie, in die oë van die reg, as dié pasiënt wat geen toestemming hoegenaamd verleen het tot sodanige eksperiment nie.*

Wat hierdie passasie betref, stel regter Joubert dit soos volg in sy uitspraak:

"En dit kom my voor as 'n korrekte weergawe van ons regspraak op hierdie gebied en dat dit ook 'n praktiese benadering van die vraagstuk is."

Vanweë die beperkte omvang van die geskilpunte wat in hierdie aansoek ter sprake is, ag ek dit nie nodig om enige indringende ondersoek in verband met die presiese aard en geldingsgebied van die bogenoemde leerstuk te onderneem nie, veral nie waar dit tereg nie in hierdie hof betoog is dat die verhoorregter in sy benadering gefouteer het nie.

Die eerste vraag, wat bloot 'n feitevraag is, is of die verhoorhof gefouteer het wat betref sy bevinding dat

verweerder.....30/

verweerder by 'n oorwig van waarskynlikhede bewys het dat die pasiënte op 16 Julie 1970 tot die snykundige operasie, wat verweerder op dieselfde dag uitgevoer het, mondeling toegestem het, d.w.s., dat sy teenoor verweerder te kenne gegee het dat sy tot die operasie toestem. Indien dit blyk dat die hof a quo nie gefouteer het nie wat betref die bevinding dat die pasiënte wel mondeling tot 'n snykundige operasie toegestem het, ontstaan die verdere vraag of die hof a quo enigsins gefouteer het wat betref die bevinding dat die verweerder by 'n oorwig van waarskynlikhede bewys het dat die pasiënte na behore ingelig is voordat sy haar toestemming tot die operasie verleen het, en dat sodanige toestemming dus doelmatig was. Wat die tweede vraag betref, aanvaar ek in die guns van eiser (sonder om 'n besliste mening daaroor uit te spreek) dat verweerder tereg met die bewyslas beswaar was t.o.v. die bewerings in

eiser.....31/

eiser se besonderhede van eis wat as grondslag dien

~~vir die stelling daarin dat die toestemming nie doel-~~

matig was nie. Geriefshalwe herhaal ek die bewerings

na aanleiding waarvan dit in die eiser se besonderhede

van eis gestel is dat die pasiënte se toestemming nie

doelmatig was nie. Eerstens, so is beweer, het verweer-

der die pasiënte onder 'n verkeerde indruk gelaat waar

hy haar sou verseker het dat haar gebrekkige gesig, wat

deur die loslating van die netvlies van die regteroog

veroorsoak is, maklik met 'n operasie herstel kan word.

Tweedens (alternatiewelik), het verweerder versuim om

die pasiënte behoorlik in te lig oor die feit dat so 'n

operasie moontlik nie suksesvol kon wees nie, nl., dat

sy moontlik nie die gesig van haar regteroog heeltemal

sou herwin nie.

Na my mening staan eiser se vooruitsigte op sukses

in die beoogde appèl regstreeks in verband met die vraag

of hy.....32/

of hy hierdie hof in hoër beroep sou kon oortuig dat

~~die hof a quo gefouteer het wat betref die bevinding~~

in verband met die geloofwaardigheid van die getuies
wat in die verhoor getuienis afgelê het. Dit is (tereg
na my mening) nie in die loop van sy betoog deur adv. van
der Byl ter oorweging gegee dat die hof a quo vanweë mis-
tasting of andersins die kwessie van geloofwaardigheid
verkeerd ingesien het nie. Na my mening, bestaan daar hoe-
genaamd geen vooruitsigte op sukses wat betref die vraag
of eiser in hoër beroep daarin sou kon slaag om hierdie
hof te oortuig dat die verhoorhof gefouteer het wat betref
sy bevinding aangaande die geloofwaardigheid van die ver-
skeie getuies wat in die verhoor getuig het nie. M.a.w.,
in hoër beroep sou eiser genoodsaak wees om hierdie hof te
oortuig dat, ondanks die aanvaarding van die getuienis
van verweerder en die getuies wat namens hom getuig het
~~as geloofwaardig, die hof a quo nogtans verkeerdelik be-~~
vind het dat verweerder hom van die bewyslas gekwyd het

wat betref.....33/

wat betref die vraag of die pasiënte op 16 Julie 1970

doelmatig tot die operasie toegestem het.

Indien daar afgegaan word op die getuienis wat deur die hof a quo as geloofwaardig aanvaar is, bestaan daar, na my mening, geen vooruitsigte dat in hoër beroep hierdie hof oortuig sou kon word dat die hof a quo verkeerdelik bevind het dat verweerder hom van die bewyslas aangaande doelmatige toestemming tot die operasie gekwyd het nie.

Eerstens, wat betref die vraag of die pasiënte tot 'n operasie (wat 'n snykundige ingreep sou behels) toegestem het, blyk dit ten duidelikste uit die getuienis wat deur die hof a quo aanvaar is, en ook met die waarskynlikhede te rym is, dat die pasiënte op 16 Julie 1970 tot 'n operasie toegestem het en toe besef het dat 'n snykundige ingreep beoog word. Trouens, dit is die grondslag van die skuldoorsaak wat in eiser se besonderhede van eis uiteengesit is, nl., dat, alhoewel sy tot

'n operasie.....34/

'n operasie toegestem het, die toestemming, om die redes wat reeds genoem is, nietig was. Toe die gedingvoering deur eiser ingestel is, was die pasiënte bewus daarvan dat die operasie, wat deur verweerder uitgevoer is, 'n snykundige ingreep op haar regteroog behels het. Dit volg dus, na my mening, dat die bewering in eiser se besonderhede van eis, dat die pasiënte tot 'n operasie* toegestem het, slaan op die operasie wat deur verweerder uitgevoer is, nl., een wat 'n snykundige ingreep behels het. Hoe dit ook al sy, blyk uit die pasiënte se eie getuienis dat dr. Been (die eerste oog-arts wat sy geraadpleeg het) haar geadviseer het dat 'n konserwatiewe behandelingsprosedure (nl., bedrus en die toeplak van haar oë) nie in haar geval sou deug nie, en dat sy 'n operasie sou moes ondergaan. Volgens die pasiënte het die verwysing na 'n operasie haar ontstel, omdat sy natuurgenesing verkies het. Na my mening blyk dit uit die pasiënte se getuienis dat sy besef het dat

dr. Been.....35/

dr. Been se verwysing na 'n operasie na 'n snykundige
ingreep verwys het. Indien dit nie so was nie, kan kwa-
lik begryp word waarom dr. Been se verwysing na die nood-
saaklikheid vir 'n operasie die pasiënte so heftig sou
ontstel het, dat sy sou besluit het om nie sy advies te
volg nie, maar op haar eie natuurgenesing toe te pas.
Toe dit blyk dat haar toestand nie verbeter het nie,
raadpleeg sy dr. Hutten. Hy adviseer haar dat indien 'n
operasie nie uitgevoer word nie, sy die gesig van haar
regteroog sou verloor. Hy verwys haar na verweerder, wat
bekend was as 'n voorste deskundige op die gebied van
operatiewe herstel van losgelate retinas. Na my mening
kon daar geen twyfel by die pasiënte bestaan het oor die
rede waarom sy na verweerder verwys is nie. Volgens die
getuienis van verweerder, wat deur die hof a quo aan-
vaar is, het hy aan die pasiënte verduidelik dat die
graad van die loslating van die netvlies van haar regter-
oog sodanig was dat bedrus en die toepak van haar oë
nie.....36/

nie in haar geval as behandelingsprosedure sou deug

nie, maar dat 'n operasie die aangewese prosedure was.

Volgens verweerder se getuienis het die pasiënte, na

aanleiding van sy verduideliking, begryp dat 'n snykun-

dige ingreep beoog word. Die pasiënte het erken dat sy

later dieselfde dag by die hospitaal 'n skriftelike toe-

stemming tot 'n operasie onderteken het. Haar verduide-

liking was dat haar oë moeg was en dat sy nie die inhoud

van die dokument gelees het nie. Nogtans deel sy eiser

daarna mee dat sy reeds haar eie doodvonnis onderteken

het. Die vraag ontstaan waarom sy na ondertekening van

die dokument te kenne gegee het dat sy nie meer tot die

operasie toestem nie, indien sy in die waan verkeer het

dat haar toestemming nie op 'n snykundige ingreep nie,

maar slegs op heelkundige (in teenstelling met snykundi-

ge) behandeling gerig was. Volgens verweerder het hy

weer eens op 16 Julie aan die pasiënte verduidelik

waarom dit.....37/

waarom dit noodsaaklik was om 'n operasie op haar reg-
teroog uit te voer, en het sy na aanleiding daarvan toe-
gestem dat hy dit kon uitvoer. In die uitspraak van die
hof a quo word ook nog verwys na etlike ander waarskyn-
likhede wat daarop dui dat die pasiënte besef het dat
'n snykundige ingreep beoog was en dat sy op 16 Julie
1970 mondeling aan verweerder te kenne gegee het dat sy
tot die operasie toestem. Na my mening blyk dit dus dat
daar geen vooruitsigte is dat eiser met sukses in hoër
beroep hierdie hof sou kon oortuig dat nie bewys is dat
die pasiënte tot 'n operasie (wat 'n snykundige ingreep
behels) toegestem het nie.

Ek behandel, ten slotte, die eiser se vooruitsigte
op sukses in hoër beroep wat betref die vraag of die
hof a quo verkeerdelik besind het dat verweerder by 'n
~~oorwig van waarskynlikhede bewys het dat die mondelinge~~
toestemming tot die operasie, wat die pasiënte op 16 Julie
verleen het.....38/

verleen het, doelmatig was, d.w.s., dat die toestemming

verleen is nadat die aard van die operasie, die oogmer-

ke daarvan en die ondoelmatigheid van die alternatiewe
meer konserwatiewe behandeling (d.i., bedrus en die toe-

plak van haar oë) aan die pasiënte verduidelik is. In

die loop van sy getuienis het verweerder ontken dat hy

ooit onomwonde aan die pasiënte die versekering gegee

het dat die beoogde operasie "maklik" daartoe sou lei

dat sy volkome die volle gesig van haar regterooog sou

herwin. Hy het bygevoeg dat indien hy so 'n versekering

aan die pasiënte sou gegee het, sy studente sou gedink

het dat "hulle professor word mal". Voorts, in eiser se

antwoord op verweerder se versoek om nadere besonderhede

word dit gestel: "Verweerder het aan eiser se eggenote

gesê: 'Nee wat, ons sal dit opfix, soos die Engelsman

sê! Daaruit het eiser se eggenote afgelei dat sy die

gesig van haar regterooog heeltemal sal herwin." Alter-

natiewelik was dit eiser se saak dat verweerder versuim

het.....39/

het om die pasiënte behoorlik in te lig oor die feit
dat 'n operasie moontlik nie suksesvol kan wees nie en
nie die gebrek kan herstel nie. M.a.w., toe die pasiën-
te tot die operasie toegestem het sy *onkundig (was)
van die feit dat die operasie moontlik nie haar gesig
sou herstel nie*. Die hof a quo het bevind dat verweer-
der by 'n oorwig van waarskynlikhede bewys het dat geen
versekering aan die pasiënte gegee is nie dat die opera-
sie daartoe sou lei dat sy die volle gesig van haar reg-
teroog sou herwin. Inteendeel. Die pasiënte is behoorlik
deur verweerder ingelig oor die mate van sukses wat
moontlik met die operasie bereik kon word. Dit blyk ten
duidelikste uit die getuienis wat deur die hof a quo as
geloofwaardig aanvaar is. Voorts moet onthou word dat
die verhoorhof die indruk gekry het dat die pasiënte 'n
intelligente dame is. Ook moet onthou word dat teen die
tyd wat die pasiënte die konsultasie met verweerder gehad

het.....40/

het, sy reeds voorheen twee oogartse (drs. Been en Hutten) geraadpleeg het. Volgens haar eie getuienis het albei artse 'n loslating van die netvlies van die regteroog gediagnoseer, en haar geadviseer dat 'n operasie die enigste en aangewese behandelingsprosedure was. Dit is op aanbeveling van dr. Hutten dat sy verweerder op 14 Julie 1970 geraadpleeg het. Verweerder se getuienis oor wat tydens die konsultasie plaasgevind het, word soos volg in die uitspraak van die hof a quo opgesom:

"Volgens Verweerder wou die pasiënte alles weet en hy het sy waarnemings en bevindings met haar bespreek. Hy het vir haar sy diagnose verduidelik, dat die regteroog se retina reeds lank los is; dat dit die boonste deel van die retina is wat los is en dat die los deel beslaan twee kwadrante en dat daar gate in die retina is wat die oorsaak is van die loslating. Hy het haar vertel dat daar degenerasie areas in haar retina was; dat die sentrale gedeelte van die retina (dit is die makula) los is en dat haar lens troebelrig was deurdat dit 'n katarak het. Hy het vir haar verduidelik dat

die sentrale.....41/

die sentrale gedeelte van die retina (dit is die makula) haar sentrale gesigsvermoë is. Hy het haar sentrale gesig klinies getoets deur sy hand voor haar oog te hou en haar te vra of sy sy vingers kon sien. Sy kon sy vingers op een voet afstand sien en hy het haar sentrale gesigsskerpte op een-sestigste gereken. Wat haar perifere gesig betref, het hy dit ook klinies getoets en het gevind dat sy 'n uitval in haar onderste gesigsveld het sodat sy nie daarmee kon waarneem nie. Voorts het Verweerder aan haar die beoogde behandeling voorgestel en verduidelik, naamlik dat 'n operasie die enigste manier is om 'n netvlies loslating te herstel.

Die doel van die operasie sou wees om die los netvlies weer in sy oorspronklike posisie te fikseer deur 'n ingreep en om die gate in die netvlies af te seël, of te verseël. Hy het haar daarop gewys dat die operasie noodsaaklik was om die netvlies in sy oorspronklike posisie te fikseer, anders verloor dit sy funksie en die netvlies mag geheel en al losgaan, in welke geval sy die gesig van haar regteroog totaal en permanent sou verloor. Haar aandag is ook daarop gevestig dat 'n blaasvormige loslating van die netvlies in die boonste twee kwadrante wat sy het, makliker versprei en die res van die retina sou losgaan.

Hy het.....42/

Hy het die prognose aan haar gestel, naamlik, dat die operasie, indien suksesvol, die onderste gesigsveld, dit wil sê die perifere gesigsveld, sou herstel, maar sy kon nie verwag dat die sentrale of makulêre gesigsveld sou herstel nie. Die mate van herstel van die perifere gesigsveld sou afhang van die mate van sukses van die operasie en so 'n operasie is nie eenvoudig nie, maar moeilik. Bowendien, na 'n suksesvolle operasie kan daar ter enige tyd 'n nuwe loslating van die netvlies of gate in die netvlies ontstaan. 'n Loslating van netvlies bestaan as gevolg van 'n gat in die netvlies wat vog agter die netvlies bring."

Volgens verweerder het hy op 16 Julie weer aan die pasiënte verduidelik dat dit noodsaaklik was om 'n operasie uit te voer, en het sy mondeling daartoe toegestem.

Dit blyk, na my mening, duidelik uit die hierbo aangehaalde passasie in die uitspraak dat verweerder ruim voldoen het aan sy verpligting om die pasiënte behoorlik in te lig aangaande alle aspekte van die beoogde operasie

voordat sy.....43/

voordat sy tot die uitvoering daarvan toegestem het, en

dat verweerder by 'n oorwig van waarskynlikhede bewys

het dat haar toestemming doelmatig was.

Ek het reeds daarna verwys dat daar geen vooruitsigte is dat hierdie hof in hoër beroep oortuig sou kon word dat die hof a quo, wat betref sy bevindings t.o.v. geloofwaardigheid, gefouteer het nie. Indien so, volg dit, na my mening, dat daar geen vooruitsigte is dat eiser hierdie hof in hoër beroep sou kon oortuig dat die hof a quo verkeerdelik bevind het dat verweerder hom van die bewyslas gekwyt het wat betref die vraag of die pasiënte op 16 Julie 1970 'n doelmatige toestemming tot die operasie verleen het. Die aansoek om kondonاسie kan dus nie slaag nie.

Wat betref koste wat deur respondent in verband met die beoogde appel aangegaan is, is dit duidelik dat eiser, ten einde 'n moontlike later verhoor daarvan

onnodig.....44/

onnodig te maak, bedoel het om die meriete van die appèl saam met die meriete van die aansoek om kondonasie te beredeneer. Dat dit eiser se voorneme was, blyk uit die hoofpunte van betoog wat adv. van der Byl aan hierdie hof voorgelê het. Respondent se advokate was dus verplig om hulle voor te berei om die meriete van die appèl volledig te beredeneer, wat hulle dan ook in die loop van die betoog namens verweerder gedoen het. Hierdie optrede van die partye het dus vir eiser die voordeel meegebring dat sy saak inderdaad beredeneer was asof sy appèl voor hierdie hof was.

Wat hierdie koste betref, is ek dus van mening dat dit billik is om dit aan verweerder toe te ken. Kyk, onder meer, Federated Employers Fire and General Insurance Co. Ltd. and Another v. McKenzie, 1969(3) S.A. 360 (A) op bl. 364C - D.

Die aansoek.....45/

Die aansoek om kondonاسie word met koste afgewys,
insluitende verweerder se koste wat in verband met die
appél aangegaan is. Die koste van twee advokate word
toegelaat.

A. J. B. Oerel

Trollip, AR.)
Muller, AR.) stem saam.
De Villiers, AR.)
Miller, AR.)